

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา นับว่าเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อประเทศชาติเพราะว่าเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประชากรทุกคนเป็นการศึกษาของมวลชนและมุ่งให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน “การอ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณได้ มีทักษะเจตคติ และบุคลิกภาพจำเป็นต่อการดำรงตนเป็นพลเมืองดี ในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข” (กรมวิชาการ, 2535)

การจัดการศึกษาส่วนใหญ่เป็นผลมาจากสภาพและความต้องการทางสังคมและการเมือง ดังนั้นการเมืองย่อมกระทบหรือเกี่ยวเนื่องกับการศึกษา อาจกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษามีลักษณะเปลี่ยนไปตามนโยบายทางการเมืองของรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศแต่ละรัฐบาลดังที่เพลโต (อ้างถึงใน ภิญโญ สาร, 2530) มีความเห็นว่า การเมืองมีผลต่อการศึกษา โดยรัฐบาลจะเป็นผู้กำหนดนโยบายที่จะพัฒนาประเทศไม่ว่า จะเป็นทางการเมืองหรือการปกครอง หลังจากนั้นก็กำหนดนโยบายการศึกษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในสังคม การเมืองและการปกครองให้เป็นไปในลักษณะที่รัฐต้องการ

นับตั้งแต่ช่วงปีพุทธศักราช 2516 จนถึงปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้ง เช่น กรณี 14 ตุลาคม 2516 กรณี 6 ตุลาคม 2519 การปฏิวัติโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติและเหตุการณ์ทางการเมืองครั้งล่าสุดที่ถึงแก่การเสียชีวิตของประชาชน คือ เหตุการณ์ เมื่อวันที่ 17-21 พฤษภาคม 2535 และการขัดแย้งรัฐธรรมนูญมาตรา 198-199 ช่วงเดือนพฤษภาคม 2537 เหตุการณ์เหล่านี้บั่นทอนความมั่นคงทางการเมืองการปกครองทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี 2526 และ 2531 มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศร้อยละ 50.76 และ 63.56 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดตามลำดับ การที่มีผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวนน้อย เพราะมี

สาเหตุต่างๆ เช่น ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งและเป้าหมายพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการหาเสียงที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย มีการรับผลประโยชน์เพื่อเป็นการตอบแทนจากการไปลงคะแนนเสียง สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อเปิดโอกาสให้กลุ่มผลประโยชน์ที่มีความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ และสังคมเข้ามาบ่มบอบทางทางการเมือง ทั้งยังเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงความคิดและพฤติกรรมทางการเมืองซึ่งมีแนวโน้มว่า จะเป็นปัญหามากในอนาคตหากมิได้มีการสร้างพื้นฐานความคิดของพลเมืองให้ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535) อย่างไรก็ตามการที่จะพัฒนาการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไปสู่ความสำเร็จ นอกจากจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพทางการเมือง ยังขึ้นอยู่กับศรัทธาและความเชื่อมั่นของประชาชนในประเทศอีกด้วย ดังนั้นการสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นด้วยการให้ประชาชนมีความรู้ หรือการปลูกฝังส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในระบอบการปกครองมีบุคลิกภาพและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยจึงจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องอาศัย “การศึกษา” เป็นเครื่องมือ เนื่องจากการศึกษาเป็นหัวใจในการพัฒนาคนในสังคม พัฒนาเศรษฐกิจและการเมือง ดังคำกล่าวที่ว่า “พลเมืองเป็นอย่างไร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างไร นั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างไร รัฐบาลเป็นอย่างไร” (สุมน อมรวิวัฒน์, 2536) ถ้าพลเมืองมีการศึกษาดี ก็ย่อมจะมีความสามารถในการคิดพิจารณา ตัดสินเลือกบุคคลที่มีคุณภาพเข้าไปเป็นตัวแทนของตน ในการบริหารประเทศให้เจริญรุ่งเรือง และมีเสถียรภาพที่มั่นคง ความสำคัญของการศึกษาในข้อนี้ อริสโตเติล (อ้างถึงใน ภิญโญ คล้ายบวร, 2532) ได้ชี้ให้เห็นว่า “ ท่านต้องการอะไรในรัฐ ท่านต้องบรรจุไว้ในโรงเรียน” นอกจากนี้ ดิวอี้ มีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นแหล่งที่เตรียมนักเรียนให้อยู่ในสังคมประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยไม่ได้เป็นรูปแบบของรัฐบาลและกระบวนการทางการเมืองอย่างเดียว แต่เป็นรูปแบบของการอยู่ร่วมกันและรู้จักปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม นักเรียนจะต้องฝึกให้เป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม (อ้างถึงใน ภิญโญ คล้ายบวร, 2532) เสียตั้งแต่เยาว์วัยเพราะวัยนี้เป็นวัยที่มีความคิดบริสุทธิ์ สามารถซึมซาบสิ่งที่ได้รับการสั่งสอนและการอบรมได้โดยง่าย ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนประถมจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่เหมาะสมที่สุดในการปลูกฝังวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย (ชวน หลีกภัย, 2528) ถ้าโรงเรียนประถมศึกษาได้จัดการเรียนการสอนการเมืองการปกครอง เพื่อพัฒนาคุณลักษณะประชาธิปไตยด้วยการปลูกฝังและฝึกฝนให้เด็กได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ได้รับการปลูกจิตสำนึกและการปฏิบัติตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอย่างจริงจังแล้วคาดว่า เมื่อนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาไปแล้วสามารถมีชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดีและสามารถเสริมสร้างสังคมประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็น

ประมุขได้อีกด้วย การสร้างให้นักเรียนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยนั้น โรงเรียนจะต้องสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยขึ้นในโรงเรียนโดยสอดแทรกกิจกรรมทุกอย่างที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นทั้งกิจกรรมทางหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และกิจกรรมเสริมหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้จัดเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ไว้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. เข้าใจหลักของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพของตนและของผู้อื่น

3. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และความเป็นเอกราชของชาติ

แม้ว่าหน่วยการเมืองการปกครองจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตก็ตาม ก็ถือว่ามีส่วนสำคัญที่จะช่วยปูพื้นฐานด้านการเมืองการปกครองให้แก่เด็กเสียแต่เยาว์วัยก่อนที่จะเติบโตไปเป็นเยาวชนของชาติที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและการดำเนินชีวิตตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในการสอนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเมืองการปกครองนั้นโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนการเมืองการปกครองที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชน

แนวทางที่โรงเรียนจะปลูกฝังให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมทางด้านการเมืองการปกครองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยตามที่สำนักงานการศึกษาท้องถิ่นต้องการคือ พฤติกรรมตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และพฤติกรรมในระบอบการปกครอง พฤติกรรมตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่เน้นตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ควรปลูกฝังไว้ให้เป็นพฤติกรรมถาวรในระดับประถมศึกษา มี 3 ประการ คือ คารวธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม ส่วนพฤติกรรมตามระบอบการปกครองคือหน้าที่ของประชาชน ระบบการเลือกตั้ง บทบาทหน้าที่ของผู้แทนและการกำกับดูแลผู้แทนของตน ฯลฯ

จากการวิเคราะห์ความหมายของวิถีประชาธิปไตยเพื่อให้เหมาะสมกับจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียนระดับประถมศึกษา พฤติกรรมที่นักเรียนควรแสดงออกควรมีดังนี้

1. คารวธรรม พฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้คือ
 - 1.1 เคารพซึ่งกันและกันทางกาย
 - 1.2 เคารพกันทางวาจา
 - 1.3 เคารพในสิทธิของผู้อื่น
 - 1.4 เคารพในความคิดของผู้อื่น
 - 1.5 เคารพกฎระเบียบของสังคม
 - 1.6 มีเสรีภาพและใช้เสรีภาพในขอบเขตของกฎหมายและขนบธรรมเนียม

ประเพณี

2. สามัคคีธรรม พฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้คือ
 - 2.1 การรู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมหรือของชาติ
 - 2.2 ร่วมมือกันในการทำงาน
 - 2.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
 - 2.4 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและหน้าที่ต่อสังคม
 - 2.5 ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวของคนในกลุ่ม ในหน่วยงาน และในสังคม

3. ปัญญาธรรม พฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้คือ

- 3.1 การไม่ถือตนเป็นใหญ่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและปฏิบัติตามเสียงส่วนมากในที่ประชุมหรือที่ทำงานต่างๆ รู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- 3.2 เน้นการใช้ปัญญา ใช้เหตุผลและความถูกต้องในการตัดสินใจแก้ปัญหาทั้งปวง ไม่ใช้เสียงข้างมากเสมอไป
- 3.3 เมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้นหรือมีเรื่องที่จะต้องตัดสินใจ ทุกคนต้องร่วมกันคิดและตัดสินใจ โดยใช้เหตุผล

การจัดการเรียนการสอนการเมืองการปกครองนั้น จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการเช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน เป็นต้น ควรได้รับการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เช่น การจัดการบริหารงานวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศการสอนการใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ฯลฯ ซึ่งจะต้องจัดกระบวนการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศการสอนให้สัมพันธ์กันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ถ้าหากส่วนหนึ่งส่วนใดบกพร่องหรือประสานกันไม่สนิทแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาและส่วนอื่นๆ

อันจะทำให้ไม่สามารถไปสู่เป้าหมายได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526)

การศึกษาในระดับประถมศึกษา มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดเทศบาล โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลกระทรวงมหาดไทยเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กวัยเรียนเช่นเดียวกับหน่วยงานอื่นกระจายอยู่ในท้องถิ่นทั่วประเทศโดยมีสถานศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบทั้งสิ้น 473 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-400 คน
รวม 212 โรงเรียน
2. โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 401-800 คน
รวม 158 โรงเรียน
3. โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 801 คนขึ้นไป
รวม 103 โรงเรียน

โรงเรียนเทศบาลเหล่านี้มีสำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบและมีภาระกิจวางแผนนโยบายการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียน เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องให้สอดคล้องสภาพแวดล้อม ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น, 2536) นอกจากนี้ยังได้พยายามปรับปรุงประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มคุณภาพทางการศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่นการอบรมครูประจำการ การดูงานนอกสถานที่ จัดทำโครงการครูดีเด่นและโครงการประกวดโรงเรียนดีเด่น เป็นต้น สำหรับโครงการประกวดโรงเรียนดีเด่น เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีความกระตือรือร้นในด้านธุรการ ด้านวิชาการ ด้านการปกครอง ด้านการบริการ รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนโรงเรียนและชุมชน โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือ

หลักเกณฑ์การประเมินตัดสินโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ตามคำขวัญที่สำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดไว้สำหรับโรงเรียนเทศบาล คือวินัยดี (ความประพฤติดี) มีวิชา (มีความรู้ดี) กีฬาเด่น (สุขภาพพลานามัยดี) เป็นโรงเรียนของชุมชน (โดยชุมชนมีส่วนร่วม) การประเมินความมีวิชา ได้แก่การประเมินเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทศบาล มีรายการประเมินดังนี้

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดกิจกรรมการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้การเตรียมการสอน จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสม การจัดระเบียบข้อบังคับให้นักเรียนปฏิบัติเป็นต้น

2. ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ วัสดุ เอกสารประกอบหลักสูตร การสนับสนุนให้ครูใช้และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนอย่างถูกต้องเหมาะสม

3. ด้านการประเมินผลการเรียน ได้แก่ การดำเนินการวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดทำข้อสอบและเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ตลอดจนการนำผลการทดสอบไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และเก็บรักษาเครื่องมืออย่างเหมาะสม

4. ด้านการบริการวิชาการ ได้แก่ การส่งเสริมให้นักเรียนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยและเลื่อมใสในการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนการสอนการเมืองการปกครองของโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ภาคกลาง ทางด้านนโยบายการบริหารงานวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะ เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนเทศบาลมีการทำวิจัยน้อย ดังสถิติการวิจัยช่วงพ.ศ. 2525 ถึงพ.ศ. 2536 มีเพียง 11 เรื่อง ยังไม่ได้มีการศึกษาเฉพาะเจาะจงและเด่นชัดถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนการเมืองการปกครองในโรงเรียนเทศบาล ประกอบกับสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นมีความประสงค์ที่จะใช้ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนการเมืองการปกครอง ปีการศึกษา 2536 และคณะกรรมการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ยังไม่สามารถทราบถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองจึงได้สนับสนุนการวิจัยนี้ และจะส่งผลการวิจัยให้แก่สำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น ในปีการศึกษา 2537 โดยจะศึกษาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นกรรมาธิการทางการศึกษา ซึ่งมีฐานะเป็นข้าราชการทางการเมืองที่เป็นตัวแทนสำคัญของประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทางด้านการวางนโยบายและการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการศึกษา สมาชิกสภาเทศบาล ในฐานะตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นทำหน้าที่ในท้องถิ่น ทำหน้าที่ทางการศึกษาของเทศบาล ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล ศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนโดยตรงและนักเรียนที่เป็นผู้รับผลจากการจัดการเรียนการสอนการเมืองการปกครอง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางการเสริมสร้าง และปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเทศบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครองของโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ภาคกลาง ทางด้านนโยบาย การบริหารงานวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครองของโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดนครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี ลพบุรี นครสวรรค์ พิจิตร จำนวนทั้งสิ้น 10 โรงเรียน

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นกรรมการทางการศึกษา สมาชิกสภาเทศบาล นักผู้บริหารการศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนในโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ภาคกลาง

3. ขอบเขตของการศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครองในโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ภาคกลาง ในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษา ในด้าน

3.1 ด้านนโยบายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง

3.2 ด้านงานบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมให้นำเนื้อหาสาระเรื่องการเมืองการปกครองในหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน

3.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง

3.3.1 การเตรียมการสอน

3.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.3.3 การผลิตและการใช้สื่อ

3.3.4 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

3.3.5 การวัดและประเมินผล

3.4 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.5 การส่งเสริมประสิทธิภาพการสอน

3.6 ด้านปัญหาและข้อเสนอแนะ

ข้อตกลงเบื้องต้น

บทบาทหน้าที่ ภารกิจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและของสมาชิกสภาเทศบาล คล้ายคลึงกัน เพราะเป็นผู้แทนของประชาชน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการจัดการในส่วนของจัดการเรียน การสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง ในโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ในภาคกลาง ได้แก่ 1) ด้านนโยบายการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง 2) ด้านการบริหารงาน วิชาการ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 5) ปัญหา และข้อเสนอแนะ

การเมืองการปกครอง หมายถึง กิจกรรม เนื้อหา กระบวนการ และพฤติกรรมใน อันที่จะจัดสรรทรัพยากรที่มีค่าสำหรับกลุ่ม องค์การและสังคม โดยคณะรัฐบาลเป็นผู้ใช้อำนาจ การบริหารและปกครองตามกฎหมาย

นโยบาย หมายถึง ข้อความหรือสิ่งที่กำหนดไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน ด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองนั้น ซึ่งผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติจะต้องนำไปใช้เป็น กรอบของแนวคิดในการพิจารณาตัดสินใจ จัดทำแผน จัดทำโครงการ และกำหนดวิธีดำเนินการ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง วิธีสอนหรือเทคนิคในการสอนที่เน้น การปฏิสัมพันธ์ ปลูกเร้า ถ่ายทอด ส่งเสริมการเมืองการปกครอง เพื่อให้นักเรียนพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติต่อการเมืองการปกครองของไทย

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ จัดและสนับสนุนการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองให้บรรลุจุดมุ่งหมาย มีประ สติภาพสูงสุดได้แก่ งานด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ การวัดและ ประเมินผล การนิเทศการประชุมอบรมทางวิชาการ ในโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ภาคกลาง ปีการศึกษา 2534-2535

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมหรือประสบการณ์ที่โรงเรียนจัด ขึ้นนอกเวลาเรียนของเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์ แต่ไม่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือมิได้บังคับ ว่าจะต้องเรียนซึ่งบุคลากรในโรงเรียนจัดขึ้นมุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเมืองการ

ปกครองในชั้นเรียน โดยไม่มีการให้คะแนนใด ๆ อันจะส่งผลต่อการเลื่อนชั้นได้ตก หรือสำเร็จ การศึกษาของนักเรียน

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง ทำให้การดำเนินการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ในด้านนโยบายจุดประสงค์ การบริหารงานวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

โรงเรียนดีเด่น หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในภาคกลาง ที่ได้รับรางวัลดีเด่น เป็นตัวแทนในการเลือกศึกษา

ภาคกลาง หมายถึง เขตพื้นที่ประเทศไทยที่แบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์ 24 จังหวัด เลือกเจาะจง ได้แก่ จังหวัดนครปฐม เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี นครสวรรค์ และพิจิตร

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง บุคคลที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในสภาแทนตนซึ่งมีฐานะเป็นข้าราชการทางเมือง และเป็นกรรมาธิการทางการศึกษา

สมาชิกสภาเทศบาล หมายถึง บุคคลที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในระดับท้องถิ่น

นักบริหารการศึกษาและนักวิชาการ หมายถึง หัวหน้าส่วนบริหารงานการศึกษาของเทศบาล ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้ากองการศึกษา หัวหน้าฝ่ายการศึกษา หัวหน้าแผนกการศึกษา หรือหัวหน้างานการศึกษา ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในด้านการจัดการศึกษาของเทศบาลและศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานวิชาการและปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่และผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยครูใหญ่ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนดีเด่นสังกัดเทศบาล กระทรวงมหาดไทย ภาคกลาง ปีการศึกษา 2534-2535

ครู หมายถึง ครู อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนหรือผู้รับผิดชอบโครงการที่ส่งเสริมการเมืองการปกครองในโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล กระทรวงมหาดไทย ในภาคกลาง ปีการศึกษา 2534-2535

นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล กระทรวงมหาดไทย ปีการศึกษา 2534-2535

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นกรรมการทางการศึกษาสมาชิกสภาเทศบาล นักบริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลดีเด่น สังกัดเทศบาลภาคกลาง ปีการศึกษา 2534-2535 ในจังหวัดนครปฐม เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี นครสวรรค์และพิจิตร รวม 6 จังหวัด จำนวน 10 โรงเรียน จำนวนตัวอย่างประชากรมีดังนี้คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 17 คน สมาชิกสภาเทศบาล 24 คน นักบริหารการศึกษา 24 คน ผู้บริหารโรงเรียน 20 คนครู 30 คน นักเรียน 30 คน รวม 145 คน

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ประเภท ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 1 ชุด แบบสัมภาษณ์ จำนวน 4 ชุด แบบสังเกต จำนวน 1 ชุด มีดังนี้คือ

ประเภทที่ 1 แบบวิเคราะห์เอกสารของเทศบาลและของโรงเรียน สำหรับบันทึกสาระสำคัญในเรื่องนโยบายการศึกษาที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง

ประเภทที่ 2 แบบสัมภาษณ์ มี 2 แบบคือ

1) แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นคำถามปลายเปิด สำหรับให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ใช้ถามตัวอย่างประชากรที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นกรรมการทางการศึกษา และสมาชิกสภาเทศบาล

2) แบบแบบกำหนดให้เลือกตอบ (Check list) ที่มีตัวเลือกอย่างกว้างๆ ในบางข้อ เกี่ยวกับการเมืองการปกครองและกิจกรรมการสอนในโรงเรียนเทศบาลทั้งนี้ เพราะต้องการให้ตัวอย่างประชากรให้ข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับนักบริหารการศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน

2. แบบสัมภาษณ์สำหรับครู

3. แบบสัมภาษณ์สำหรับนักเรียน

ประเภทที่ 3 แบบสังเกตสภาพการจัดการเรียนการสอนการเมืองการปกครอง มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) สำหรับใช้สังเกตสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครอง ในโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 1 ชุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้ คือ จัดส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยเพื่อติดต่อนัดหมายไปยังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นกรรมาธิการทางการศึกษา เทศบาล และโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรในภาคกลาง 6 จังหวัด ที่จะไปทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ที่ละจังหวัดตามที่นัดหมายไว้จนครบทุกจังหวัด แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ตามลักษณะของเครื่องมือที่สร้างไว้

6. นำข้อมูลที่วิเคราะห์มาอภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเมืองการปกครองในโรงเรียนดีเด่น สังกัดเทศบาล ภาคกลาง จะเป็นข้อมูลในการดำเนินการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

2. เป็นประโยชน์สำหรับครู ผู้บริหารระดับโรงเรียน หน่วยงานการศึกษาท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางการจัดทำสื่อและปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทศบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย